

جواد حکمی
کارگردان «متولد تهران»

آیا در فیلم از بازیگر حرفه‌ای استفاده کردید یا نایاب‌یگر؟

بازیگران اصلی فیلم آقای محسن قصابیان و خانم صدف عسگری هستند و حضور این بازیگران و دیگر اعضای تیم کمک شایانی به فیلم کرد و واقعاً با تیمی همدل و همراه توانستیم فیلم را به سرانجام برساند. ما نیز مشابه دیگر آثار با یک تیم تولید حدوداً ۲۵ نفره پیش رفتیم. این فیلم پروداکشن پیچیده‌ای ندارد و تنها در دو لوکیشن ساخته شده است. «متولد تهران» یک قصه رئالیستی و متکی بر بازی بازیگران و روایت قصه است.

وجود انجمن سینمای جوان برای فیلمسازان کوتاه چه اهمیتی دارد؟

در کل، انجمن سینمای جوان واقعاً خانه همه فیلمسازان است؛ چه آن‌هایی که دوره‌های آموزشی انجمن را گذرانده‌اند و چه کسانی که با واسطه با انجمن کار کرده‌اند. انجمن با آغوش باز در همه دوره‌ها برای فیلمسازان کار کرده و حمایت‌هایی انجام داده است. بسیاری از فیلمسازان واقعاً مدیون حمایت‌های انجمن هستند. وجود چنین مرکزی می‌تواند در تولید فیلم کوتاه و پیشرفت سینمای بلند بسیار موثر باشد. سینمای کوتاه محلی برای تجربه و آزمون و خطا است و چیزی که در سینمای بلند ممکن است بسیار دشوار و پرهزینه باشد را می‌توان در این عرصه با هزینه کمتر و در مدت زمان کوتاه‌تر تجربه کرد. امیدواریم که روز به روز بودجه انجمن بیشتر شده و قدرت‌مندتر شود که اینک این اتفاق نیز رخ داده و در زمینه جشنواره، صنعت تولید و پخش آثار شاهد آن هستیم. چند سالی است که جشنواره فیلم کوتاه تهران مورد تایید آکادمی اسکار است و این اتفاق مهم برای سینمای کوتاه و حتی برای سینمای ایران است و نشان می‌دهد که فیلمسازان کوتاه در زمینه این هنر مستقل چقدر موفق، دقیق و توانمند هستند. این دستاورد حاصل تلاش مدیران فعلی و سابق انجمن و فیلمسازان است که برای ارتقای سینمای کوتاه کوشش کرده‌اند. همه فیلمسازان این نگاه را دارند و من نیز پیش‌تر همکاری‌هایی با انجمن داشته‌ام و دو فیلم قبلی‌ام نیز با حمایت انجمن ساخته شده‌اند.

سخن پایانی

فیلم «متولد تهران» درباره طیفی از اتباع افغانستانی است که اساساً در ایران به دنیا آمده‌اند و اسم فیلم نیز به همین دلیل انتخاب شده است. به عنوان یک شهروند، می‌خواهم بیان کنم که اغلب مردم طیف‌های مختلف این گروه را در نظر نمی‌گیرند و دیدگاه‌های کلی و مطلق دارند، مثلاً می‌گویند «اتباع باید بروند یا بمانند»، بدون اینکه تفاوت‌ها و تجربه‌های مختلف آنان را لحاظ کنند. فیلم ما به این طیف می‌پردازد؛ کسانی که رنگ کابل را هم ندیده‌اند، اساساً تجربه زندگی در آنجا نداشته‌اند، حتی لهجه و گویش ندارند و جهان‌شان محدود به تجربه زندگی در ایران است. بنابراین نمی‌توان به راحتی گفت که این افراد باید چمدان‌هایشان را جمع کنند و از ایران بروند. من یک فیلمساز هستم نه متولی امور این طیف که بتوانم تعیین کنم که مصلحت کشور هست یا نه و صرفاً آنچه را تجربه کرده و دیده‌ام به تصویر کشیده‌ام؛ در این فیلم نگاهی جامع نسبت به حضور این طیف در ایران ارائه شده است که شامل آسیب‌ها، منافع، خطرات و فوایدش است. اما نکته مهم این است که نباید این دو طیف را با هم قاطی کرد. آن دسته که پس از سقوط دولت و روی کار آمدن طالبان به ایران آمده‌اند، نباید با آن‌هایی که در ایران به دنیا آمده‌اند مقایسه شوند. اساساً این دو گروه کاملاً متفاوت‌اند. مسئله «متولد تهران» مسئله قانون است، نه مسئله اخلاق و شاید مهم‌ترین ویژگی فیلم همین باشد؛ فیلم و فیلمساز به اندازه درک و تجربه خود حرف می‌زند و مزیتش این است که بخش و وجهی از مسئله را به مخاطب نشان می‌دهند که ممکن است پیش‌تر ندیده باشد و اساساً این رسالت فیلمساز است که به واسطه حضور در کف جامعه و بین مردم از زاویه‌ای به مسائل نگاه کند که غالباً دیگران بدان توجه نکرده‌اند. مثلاً یک عضو کمیسیون فرهنگی به دلیل جایگاه کلان و مسئولیت قانون‌گذاری در سطح کشور، طبیعتاً زیست کف جامعه را تجربه نمی‌کند و این وظیفه من فیلمساز است که با تصویر کردن جزئیات و اثرات یک قانون در قالب داستان و درام، وجوه دیگر آن مسئله را بازنمایی کنم. امیدوارم این فیلم، حداقل باعث ایجاد حرکتی در تصمیم‌گیری‌ها و قضاوت‌های فردی‌مان درباره اتباع افغانستانی شود.

مسئله «متولد تهران» مسئله‌ی قانون است، نه مسئله‌ی اخلاق

جواد حکمی که با فیلم «متولد تهران» اولین حضورش را در جشنواره فیلم کوتاه تهران تجربه می‌کند طلبه سطح سه حوزه علمیه است و فیلم‌سازی را بیشتر به شکل تجربی و در ابتدا با فیلم‌های صدثانی‌های آغاز کرده و به مرور تارسیدن به مرحله فعلی پیش رفته است. فیلمبرداری این فیلم ۱۵ دقیقه‌ای چهار روز زمان برده است.

ایده «متولد تهران» چگونه شکل گرفت و به چه موضوعی می‌پردازد؟

ایده «متولد تهران» بر اساس زیست شخصی من شکل گرفت. من پیش‌تر در جامعه‌المصطفی تدریس می‌کردم؛ جامعه‌المصطفی مربوط به طلاب خارجی است و با طلبه‌هایی از کشورهای افغانستان، پاکستان و آفریقا و... ارتباط استاد شاگردی و حتی برادرانه داشتیم. از آنجایی که به لحاظ قانونی در به نام کردن ماشین یا خانه خریداری کرده با ممنوعیت مواجه بودند، مجبور می‌شدند از طریق افرادی که امینشان بودند اقدام کنند و من هم یکی از این افراد بودم. در آن دوره، تقریباً یازده موتور و دو خودرو به نام من ثبت شد و همین مسئله باعث شد که این ایده به ذهنم خطور کند تا فیلمی درباره آن بسازم. با توجه به شرایط کشور و اتفاقاتی که برخی از اتباع افغانستانی در ایران رقم زدند، از جمله برخی جرائم و همچنین مظلومیت‌ها و محدودیت‌هایی که برای آنان پیش آمده، این ایده شکل گرفت تا با لحاظ کردن همه این وقایع، فیلمی حول محور موضوع اتباع افغانستانی تولید شود.

گفت‌وگو
با سه کارگردان
حاضر در چهل و دومین
جشنواره فیلم کوتاه
تهران

سه روایت از زیست، ایمان و قانون در سینمای کوتاه

در سومین روز از چهل و دومین جشنواره فیلم کوتاه تهران، سه فیلم‌ساز از سه مسیر متفاوت گرد هم آمدند تا از دغدغه‌هایشان بگویند؛ از روایت قانون و انسان در «متولد تهران» تا بازخوانی ایمان در «پیام‌بر» و ادای دینی ادبی به چخوف در «مرخصی». در ادامه گفت‌وگوی خبر نگار صبا با جواد حکمی، احسان عابدنیا و مرتضی رشیدی را می‌خوانید.

مریم عظیمی
گفت‌وگو

